

VIÊM PHỔI-NGUY CƠ LỚN NHẤT ĐE DỌA TÍNH MẠNG CỦA TRẺ EM: HÀNH ĐỘNG CỦA CHÚNG TA NHÂN NGÀY VIÊM PHỔI THẾ GIỚI 12.11.2013

Nguyễn Thị Anh Phương

Khoa Điều dưỡng, Trường Đại học Y Dược Huế

Được tổ chức lần đầu tiên vào năm 2009, ngày Viêm phổi thế giới được kỷ niệm hằng năm vào ngày 12 tháng 11 nhằm mục đích:

- **Tăng cường nhận thức** về bệnh viêm phổi, nguyên nhân gây tử vong chính của trẻ dưới 5 tuổi;
- **Tăng cường các giải pháp** để bảo vệ, phòng ngừa và điều trị viêm phổi; và
- **Đưa ra các hành động** để chống lại bệnh viêm phổi

Liên minh toàn cầu chống lại Viêm phổi trẻ em là tổ chức chịu trách nhiệm tổ chức ngày Viêm phổi thế giới và bao gồm 140 tổ chức phi chính phủ, các viện khoa học, các tổ chức chính phủ và các tổ chức khác.

Cho đến nay, bệnh viêm phổi vẫn tiếp tục là nguy cơ lớn nhất đe dọa tính mạng của trẻ em dưới 5 tuổi, hàng năm lấy đi sinh mạng của 1 trẻ em trên toàn thế giới. Tuy nhiên, tỷ lệ tử vong này hoàn toàn có thể phòng tránh được.

Nhân kỷ niệm lần thứ 5 năm ngày Viêm phổi thế giới, Tổ chức Y tế thế giới (TCYTTG) cùng với Quỹ Nhi đồng Liên hiệp quốc và liên minh GAVI đã đưa ra những hành động thiết thực nhằm hạn chế tỷ lệ tử vong trẻ em đối với bệnh lý này.

“*Cứ mỗi 30 giây có một trẻ dưới 5 tuổi tử vong vì bệnh viêm phổi. Đó là một sự xấu hổ rất lớn khi chúng ta biết rằng bệnh lý này hoàn toàn có thể phòng tránh được*” phát biểu của TS. Mickey Chopra, Trưởng bộ phận Chăm sóc sức khỏe của Quỹ Nhi đồng Liên hiệp quốc “*Giải quyết vấn đề viêm phổi không cần đến những giải pháp quá mức phức tạp.*”

Có nhiều yếu tố thuận lợi dẫn đến bệnh viêm phổi và không có một can thiệp đơn độc nào

có hiệu quả phòng bệnh hay điều trị, kiểm soát bệnh lý này. Có 5 giải pháp rất đơn giản nhưng nếu được thực hiện một cách đúng đắn thì sẽ giúp giảm gánh nặng bệnh viêm phổi- là bệnh lý chịu trách nhiệm cho 1/5 tỷ lệ tử vong trẻ em trên toàn thế giới.

Chúng là:

- * Cho trẻ bú mẹ hoàn toàn trong 6 tháng đầu và tiếp tục cho trẻ bú mẹ kết hợp với chế độ ăn bổ sung bằng các thức ăn đầy đủ chất dinh dưỡng cho đến khi trẻ được 2 tuổi;

- * Tiêm chủng vắc xin phòng bệnh ho gà, sởi, *Haemophilus influenzae* type b (Hib) và phế cầu;

- * Sử dụng nguồn nước sạch, đảm bảo vấn đề vệ sinh và rửa tay sạch;

- * Cải thiện các bếp nấu ăn để giảm thiểu ô nhiễm không khí trong nhà;

- * Điều trị, bao gồm cung cấp amoxicillin dưới dạng viên phân tán và ôxy.

Chủ đề của ngày Viêm phổi thế giới 2013 là “*Sáng kiến để chấm dứt viêm phổi trẻ em*”. Nhận thức được rằng tử vong trẻ em không thể được giải quyết một cách riêng lẻ mà cần những nỗ lực có tính lồng ghép chặt chẽ, vào tháng 4 năm 2013, TCYTTG và Quỹ Nhi đồng Liên hiệp quốc đã đưa ra chiến lược lồng ghép hoạt động toàn cầu để phòng và kiểm soát bệnh lý viêm phổi và tiêu chảy (GAPPD).

Chiến lược này giới thiệu những hoạt động có tính sáng tạo kết hợp các vấn đề phòng bệnh, bảo vệ và kiểm soát cả bệnh viêm phổi và tiêu chảy- hai nguyên nhân chính của tử vong trẻ em dưới 5 tuổi- để có thể tận dụng hiệu quả sử dụng của nguồn lực vốn đang khan hiếm.

- Địa chỉ liên hệ: Nguyễn Thị Anh Phương, email: ntaphuong99@gmail.com

- Ngày nhận bài: 10/10/2013 * Ngày đồng ý đăng: 15/10/2013 * Ngày xuất bản: 30/10/2013

Đề ghi nhớ lần kỷ niệm thứ 5 của ngày Viêm phổi thế giới, đúng vào ngày này tại Mauritania và Papua New Guinea đã có buổi giới thiệu vắc xin phòng phế cầu, nhằm bảo vệ trẻ em trước một trong những nguyên nhân chính của bệnh viêm phổi. Với sự hỗ trợ của liên minh GAVI, trên 50 quốc gia sẽ giới thiệu vắc xin này từ nay cho đến năm 2015.

“Liên minh GAVI đang giúp để đẩy mạnh cuộc chiến chống lại bệnh viêm phổi bằng cách tăng khả năng tiếp cận với vắc xin phòng phế cầu, nhờ vào sáng kiến cam kết dừng trước khi đưa ra thị trường của GAVI (AMC), cũng như vắc xin 5 trong 1 phòng được Haemophilus influenzae type b, một nguyên nhân chính nữa của bệnh viêm phổi” phát biểu của TS. Seth Berkley, Giám đốc điều hành của Liên minh GAVI.

Kể từ khi công bố chiến lược GAPPD 7 tháng trước, nhiều quốc gia trên thế giới đã áp dụng nó. Bangladesh và Zambia đang dịch và đưa GAPPD vào kế hoạch thực hiện tại một số vùng trong nước. Các nhà quản lý chương trình chịu trách nhiệm về vấn đề tiêm chủng, sức khỏe trẻ em, dinh dưỡng, nước sạch và vệ sinh đã cùng tham gia để đẩy mạnh tiến trình thực hiện và hạn chế

tối đa tử vong có thể phòng tránh được về viêm phổi và tiêu chảy.

Thêm vào đó vào tháng 10 năm 2013, TCYTTG sẽ xuất bản hướng dẫn kỹ thuật mới cho các quốc gia:

Dựa trên những bằng chứng mới nhất, phác đồ hướng dẫn điều trị viêm phổi đã được cập nhật, khuyến cáo sử dụng các phác đồ kháng sinh đơn giản hơn.

Sở tay hướng dẫn các cán bộ y tế tuyến huyện và cộng tác viên y tế về làm cách nào giới thiệu loại vắc xin phòng phế cầu nhấn mạnh đến loại vắc xin mới, tăng cường khả năng tiếp cận với các biện pháp can thiệp thiết yếu, phù hợp với chiến lược GAPPD.

“Để đạt được mục tiêu của kế hoạch lồng ghép - để chấm dứt tình trạng tử vong do viêm phổi và tiêu chảy cho thế hệ tiếp theo- trẻ em trên thế giới cần được nhìn thấy ý chí nỗ lực về phía chính trị, sự phối hợp và điều phối hoạt động và sự gia tăng các nguồn lực ở mức độ toàn cầu và quốc gia để chống lại những kẻ giết người cứng đầu này” phát biểu của TS. Elizabeth Mason, Giám đốc chương trình Chăm sóc sức khỏe sinh sản, trẻ sơ sinh, trẻ em và trẻ vị thành niên của TCYTTG.

AP (Lược dịch từ who.int)